

MIHAIL GHICA ȘI CONSTITUIREA MUZEULUI NAȚIONAL DE ISTORIE NATURALĂ

NOI MĂRTURII DOCUMENTARE

Alexandru LIGOR

O seamă de mărturii scrise — parțial cunoscute prin chiar intermediul „Revistei muzeelor”¹ — schițează doar rolul pe care l-a avut Mihail Ghica în apariția și dezvoltarea la români a muzeologiei în înființarea Muzeului Național de Istorie Naturală.

Lucrarea de față nu vine decât să adauge schiței amintite noi linii, prin prezentarea în extensie a unor documente, deloc sau mai puțin cunoscute.

* * *

În 1834, noiembrie 12, Eforia Școalelor Naționale mulțumea vornicului Mihail Ghica pentru colecțu de obiecte donate de el în vederea înființării unui muzeu de istorie naturală, înștiințindu-l totodată asupra lucrărilor începute pentru darea acestei instituții în folosință :

„Dumnealui marelui vornic Mihalache Ghica,

Din proiectul ce dumneata aî supus la aprobația Mării Sale Înălțatului nostru domn pentru întocmirea unui Muzeu de Istorie Naturală, și care l-aî adresat prin înalt ofițiu către Eforia Școalelor pentru a le pune în lucrare, s-a văzut că dumneata, din rîvnă patriotică și mișcat, dorind a pune cele mai dință temeuri pentru începerea acestui muzeu, aî binevoit și dărui prețioase colecții de deosebite obiecturi, ce de multă vreme, printr-un zel necontenit a adunat pentru acest sfîrșit de folos obștesc.

Eforia primind cu bucurie mijloacele ce i le dău pentru întinderea învălătării publice se simte datea o mulțumă dumitale pentru rîvna cu care dumneata aî binevoit a le face ce dinflu fondator al unui așezămînt care dă pricină a se cerceta obiecturile de istorie naturală și se pot găsi în pămîntul Tânăr României, și din care se poate folosi foarte mult industria acești fără. Acest folositor cugel al dumitale, pă care viitorimea îl va pomeni toldeana cu mulțumire, va fi și altora îndemnător pentru a ajuta la acest fel de așezămînturi publice.

De acela Eforia, dorind a pune în lucrare cît mai fără zăbavă această folositoare întocmire, a și început meretul odelor și facerea dulapurilor în care trebuie să se păstreze colecțiile muzeului, și însărcinat pe dl Director Școalelor a primi supt a sa îscălitură obiecturile ce dumneata binevești și dărui muzeului, a le trece într-o condiție sănătoasă și îscălită de mădularii Eforii și, însîrșit, a luă de la dumneata povăduire întru toate pentru aducerea în îndeplinire a acestui așezămînt, pentru care Eforia este bine încrințat, că a dumitale protecție îl va fi toldeana cel mai bun ajutor.

Alexandru Filipescu, Ștefan Bălăceanu, Șirbei, N. Piccole
Secretar, N. Iliescu”²

În 1834, noiembrie 19, Eforia Școalelor aduce la cunoștința domnitorului că s-au început lucrările de amenajare a Cabinetului de Istorie Naturală, conform proiectului prezentat de vornicul Mihail Ghica care a donat și primele colecții :

¹ „Revista muzeelor”, anul VII/1970, nr. 1, p. 27.

² Biblioteca Academiei R.S.R., DCXVI – 299.

Din înalt ofițierul Mării Tale cu nr. 142, prin care să adresează către Eforie un proiect al dumnealui Marelii Vornic Mihail Ghica, pentru întocmirea unui Muzeu de Istorie Naturală, s-au văzut cele poruncite pentru să se face chibzuire de punere în lucrare a acestui folositoare întocmire, la care, dumnealui Vornicul din rând patrioticescă mijcat, dorind a pune cele dinții temeuri, dăruiește însemnătoare colecții de deosebite obiecturi.

Eforia cu bucurie și cu mulțumire îmbrățișând tot prilejul ce i se dă pentru întinderea mijloacelor ce înlesnesc învățătura publică, cu supunere se va săli a pune în lucrare porunca Mării Tale despre întocmirea Cabinetului de Istorie Naturală, după cum se coprează în proiectul ce i-a adresat. Pentru aceasta Eforia a și început meremetul odăilor, și facerea dulapurilor unde trebuie să se păstreze colecțiile, și a însărcinat pe d-l Directorul Școalelor a primii supt a să îscăldură obiecturile dăruite și a le trage într-o condiție puruță și îscăldată de mădușările Eforiei, a lăua povadă de la dumnealui, Marelii Vornic. Într-toate sprijinul să îndeplinească a acestei întocmiri, potrivit cu folositorul cuget al dumisale, și a îngrijii totdeauna ca obiecturile ce să vor aduna într-acest Cabinet să se afeze în bună păstrare; dându-le toate în seama unei persoane care va fi însărcinat(a) fine cheile Cabinetului, și a-l arăta școlarilor sau oricărui va voi să-l văză, de doar ori săptămână(nă): joia și dumineaca.

Alexandru Filipescu, Stefan Băldeceanu, Barbu Știrbei, N. Piccolo
Secretar, N. Iliescu”³

Eforia Școalelor Naționale își exprima, în 1835 august 16, mulțumirea față de d-l Ipităs pentru niște păsări trimise Cabinetului de Istorie Naturală, precum și față de Mihail Ghica pentru sprijinul ce-l acordă Muzeului Național :

„Eforia Școalelor Naționale,
Nr. 403

Anul 1835 august 16
București.

Cinstitutului Dumnealui M. Vornic M. Ghica,

Priimindu-să de către Eforie doăzeci și una păsări pă cari, lucrate de d-l Ipităs și adresate către dumneata, ai binevoit a le trimite la Cabinetul de Istorie Naturală. Eforia a avut prilej a cunoaște rîna cu care domnul Ipităs să străduiește în lucruri de folosul învățăturilor publice. Pentru aceasta, Eforia face mulțumire domnului Ipităs prin alăturarea carte ce-i adresează. Eforia, într-același vreme să cunoaște datele a mărturisii deosebită ei mulțumire cu care vede că supt a dumitale protecție, ramurile Muzeului Național să întind din zi în zi mai mult și îndădăduiește că, așa sprijinit acest așezămînt, va dobîndi în puțină vreme mai multe asemenea ajutorare.

Alexandru Filipescu, Stefan Băldeceanu, Barbu Știrbei, N. Piccolo.
Secretar, N. Iliescu”⁴

* * *

Descoperirea și a altor izvoare istorice scrise ce se vor referi în genere la viața și activitatea lui Mihail Ghica (și cu precădere la ceea muzeologică), va impune, de bună seamă, scrierea unei lucrări de sinteză privitoare la rolul avut de marele vornic în apariția și dezvoltarea la români a acestei științe – muzeologia – precum și în constituirea în Țara Românească a primului muzeu cu caracter național, cel de Istorie Naturală.

³ Ibidem, DCXVI - 309.

⁴ Ibidem, DCXVI - 303.